

РОЗДІЛ 6 ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

УДК 821.111(73) 25

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.27.2.28>

МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІДІОСТИЛЮ ДЖ. ГРІНА В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНІВ *PAPER TOWNS* ТА *THE FAULT IN OUR STARS*)

LINGUO-STYLISTIC PROPERTIES OF JOHN GREEN'S IDIOSTYLE IN UKRAINIAN TRANSLATION (BASED ON THE NOVELS *PAPER TOWNS* AND *THE FAULT IN OUR STARS*)

Дойчик О.Я.,

orcid.org/0000-0002-7921-1868кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології*Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*

Билиця У.Я.,

orcid.org/0000-0003-4833-3245кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології*Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*

Бендак Ю.О.,

orcid.org/0009-0003-7804-6658

магістр філології

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Стаття репрезентує результати дослідження особливостей відтворення ідіостилю Джона Гріна в українському перекладі. Проблема ідіостилу розглядається в контексті збереження особливостей індивідуальної творчої манери автора у перекладі. Матеріалом статті обрано романи Джона Гріна *Paper towns* (2008) та *The Fault in Our Stars* (2012), а також переклади романів «Паперові міста» (2017) та «Винні зірки» (2017) українською мовою, здійснені Вірою Назаренко. Методологічною базою для практичного аналізу слугують положення сучасного перекладознавства щодо основних стратегій (Л.Венуті), які дозволяють адекватно перекласти художній твір (доместикація та форенізація), та тактик, якими перекладачі послуговуються для реалізації обраної стратегії. У статті обрано класифікацію тактик перекладу, запропоновану Ж. Віне та Ж. Дарбеньє та доповнену Е. Пімом. Метою статті є з'ясування особливостей індивідуального стилю Джона Гріна та відтворення їх у перекладі українською мовою. Виявлено такі особливості творчого стилю письменника, як: утворення значної кількості оказіоналізмів, зокрема, утворених атрибутивними кластерами, використання блендингу, полісемантичних лексичних одиниць, стилістичних засобів, інтертекстуальних одиниць. Предметом дослідження є стратегії та тактики перекладу мовностилістичних одиниць для відтворення підліткового соціолекту в україномовній версії романів. Дослідження показало, що переважаючою стратегією перекладу була доместикація, для реалізації якої перекладачка послуговувалася, здебільшого, такими тактиками, як: модуляція, ампліфікація, конкретизація. На стилістичному рівні ефективними виявилися тактики адаптації, зміни перспективи, модуляції та опущення. Це дало змогу зберегти підлітковий соціолект у перекладах і відтворити емотивний, експресивний та стилістичний колорит романів.

Ключові слова: ідіостиль, стратегії перекладу, доместикація, форенізація, тактики перекладу, оказіоналізми, атрибутивні кластери.

The article focuses on investigating the strategies and solutions for preserving John Green's idiosyncrasy in the Ukrainian translation. The problem of idiosyncrasy is discussed from the perspective of representing the individual creative manner of the author in the translation of works of fiction. The material for the analysis is John Green's novels "Paper towns" (2008) and "The Fault in Our Stars" (2012), as well as the Ukrainian translations of the novels "Paper towns" (2017) and "The Fault in Our Stars" (2017) performed by Vira Nazarenko.

The methodology of the practical analysis is based on the contemporary theory of translation strategies (Vennuti), the choice of which influences the adequate translation of fiction (the foreignization and domestication strategies), as well as the translation solutions for implementing the selected strategy. In the article we employ the classification of the translation solutions, outlined by Vinay & Darbelnet and later complemented by Pym.

The objective of the present research is to discuss the main features of John Green's idiostyle and the strategies and solutions for preserving them in the Ukrainian translation. The discussed characteristic features of the writer's individual style include: occasionalisms, attributive clusters, the use of blending and polysemantic lexical units, stylistic devices, and intertextual references. The subject of the article is the strategies and solutions, selected by the translator in order to represent the teenagers' sociolect in the Ukrainian editions of the novels.

The research has proved that the dominant translation strategy was domestication. In order to implement the selected strategy, to represent the teenagers' sociolect, and to render the emotive, expressive, and stylistic coloring of the novels, the translator mostly employed the following solutions: modulation, amplification, particularization. The translation of the stylistic devices proved effective by means of adaptation, perspective change, modulation, and omission of content.

Key words: idiostyle, translation strategies, domestication, foreignization, translation solutions, occasionalisms, attributive clusters.

Постановка проблеми. Протягом останніх десятиліть ідіостиль автора художнього твору розглядається з позицій різних лінгвістичних дисциплін, котрі пропонують актуальні аспекти дослідження цього феномену. Так, у лінгвостилістиці індивідуальний стиль трактується як індивідуально-естетична система засобів мовного вираження [9; 10], соціолінгвістика розглядає ідіостиль у кореляції із такими суміжними поняттями, як: ідіолект, соціолект, гендерлект, тощо з акцентом на соціологічні характеристики мовця [11; 12]; у когнітивній лінгвістиці і когнітивній поетиці ідіостиль (або когнітивний стиль) трактується як сукупність ментальних і мовних структур художнього світу письменника, мовне втілення індивідуальної ментальної сутності автора [5; 22; 23]; у психолінгвістиці, з позицій присутності автора в тексті та його впливу на реципієнта, – як засіб текстової реалізації ціннісних та емоційно-сміслових доміант автора [8; 15]. У перекладознавстві проблема ідіостилю розглядається в контексті збереження та адекватного відтворення індивідуальної творчої манери автора у перекладах, а також в межах дискусій щодо впливу індивідуального стилю перекладача на ідіостиль автора художнього твору [6; 7]. Перед перекладачем постає складне завдання: передати зміст твору, враховуючи екстралінгвальні та інтралінгвальні чинники, які вплинули на написання оригіналу, а також відтворити особливості індивідуального стилю письменника.

Постановка завдання. Актуальність статті зумовлена важливістю адекватного відтворення індивідуального стилю письменника в художньому перекладі в контексті з'ясування стратегій і тактик збереження особливої творчої манери автора сучасних молодіжних романів у перекладі українською мовою. Матеріалом дослідження було обрано романи американського письменника Джона Гріна *Paper towns* (2008) та *The Fault in Our Stars* (2012) [17; 18], а також україномовні видання романів «Паперові міста» (2017) та «Винні зірки» (2017), перекладені Вірою Назаренко [2; 3].

Цільовою аудиторією романів є підлітки, молоді люди, які навчаються, шукають пригод, кохають, намагаються віднайти справжню дружбу, любов та, насамперед, зрозуміти самих себе. Творчій манері автора притаманне відображення ознак мовлення сучасної молоді – сучасного підліткового соціолекту як окремого соціального варіанта мови, яким спілкується молоде покоління. На лексичному (текстовому) рівні підлітковий соціолект – це особливий молодіжний лексикон, який характеризується великою кількістю мовних новоутворень: лексичних, фразеологічних. Нове в лексиці фіксує реальний стан мови в динаміці і проявляється не тільки в поповненні словникового складу мови, в появі нових слів і нових значень, але й у зміні семантичної структури слова і його обсягу [11, с. 250]. У молодіжному соціолекті переважають лексеми з вираженим пейоративним забарвленням, що можна пояснити не стільки загальним падінням внутрішньої і мовної культури, скільки бравадою, юнацьким максималізмом, прагненням бути незалежним від загальноприйнятих норм [11, с. 271]. Тож, адекватне відтворення особливостей підліткового соціолекту у перекладах художніх творів, збереження молодіжного лексикону, вирішення проблеми відтворення культурної та соціальної специфіки романів та, водночас, підбір відповідних мовних структур у цільовій мові є складним завданням для перекладача, а дослідження стратегій і тактик досягнення максимально адекватного перекладу є на часі.

Метою статті є з'ясування особливостей індивідуального стилю Джона Гріна та відтворення їх у перекладі українською мовою. **Об'єктом** дослідження є лінгвостилістичні особливості ідіостилю Джона Гріна, зокрема, авторські оказіоналізми, атрибутивні кластери, стилістичні засоби. **Предметом** дослідження обрано стратегії та тактики перекладу мовностилістичних засобів для відтворення підліткового соціолекту в україномовній версії романів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У питанні адекватності художнього пере-

кладу важливим і вирішальним є вибір стратегії перекладу.

Уперше докладно описавши цей перекладознавчий термін, Л. Венутті визначає стратегію як «метод, який застосовує перекладач у процесі перекладу та на який впливають різні чинники: культурні, політичні та навіть економічні» [25, с. 240]. Більшість перекладознавців виокремлюють дві стратегії в теорії перекладу – доместикацію та форенізацію. Л. Венутті трактує стратегію *доместикації* (або стратегію *одомашнення*) як відтворення тексту із наближенням до культури цільової мови, а стратегію *форенізації* (або стратегію *очуження*) як спосіб відтворення культурного компоненту оригінального тексту в перекладі на цільову мову [25, с. 251–252]. Переклад – це завжди «процес прийняття рішень», де на кожному етапі перекладач повинен обирати хід, «як у грі» [19, с. 148–159], тож перекладаючи художній твір, перекладач часто може вдаватися до поєднання обох стратегій задля досягнення максимального ефекту. Обравши одну із перекладацьких стратегій, перекладач має визначитися з тактиками перекладу, які спрямовані на вирішення певного завдання. Тактика перекладу визначається як системно організована сукупність перекладацьких операцій [1, с. 144].

У статті орієнтуємося на класифікацію тактик перекладу за Ж. Віне та Ж. Дарбеньє [26], укладену в 1958 р. та доповнену Е. Пімом [21]. Класифікація дослідників вміщує наступні тактики: запозичення (*loan*), калькування (*calque*), дослівний переклад (*literal translation*), транспозиція (*transposition*), модуляція (*modulation*), еквіваленція (*correspondence*), адаптація (*adaptation*), а також такі «просодичні ефекти» (*prosodic effects*): ампліфікація або посилення (*amplification*), послаблення (*reduction*), експлікація (*explicitation*), імплікація (*implication*), узагальнення (*generalization*) та конкретизація (*particularization*) [21, с. 13–14; 20]. Доповнення, внесені Е. Пімом до класифікації Ж. Віне і Ж. Дарбеньє полягають у конкретизуванні певних тактик, зокрема: копіювання (*copying*), зміна вираження (*expression change*), зміна змісту (*content change*) [21].

Виклад основного матеріалу. Ідіостиль характеризується особливостями вживання певних лексико-семантичних одиниць. Інколи автор описує одне явище чи річ, використовуючи синоніми або ж вдається до гіперонімії, де головним виступає гіперонім, або ж до полісемії. Почнемо із категорії, яка, мабуть, найбільш об’ємна – **полісемія**. Оскільки англійська мова багата на оди-

ниці, що характеризуються багатозначністю, то саме на цьому рівні виникає найбільше труднощів для перекладача. Розглянемо один із уривків з роману *The Fault in Our Stars*:

“The world,” he said, “is not a wish-granting factory,” and then he broke down , just for one moment, his sob roaring impotent like a clap of thunder unaccompanied by lightning,....”	«Світ, – нагадав Огастас, – не фабрика з виконання бажань. І розклеївся – всього на мить, безсило заривавши, як ото спалахує блискавка після гуркоту грому,....»
---	---

Фраза *broke down* характеризується багатозначністю, тож, опираючись на контекст, можемо обрати ту одиницю, яка буде доцільною. Часто *break down* описує несправність механізму, машини, але може мати і переносне значення та описувати стан людини: *broke down* – *розклеївся*. Перекладачка обрала **тактику конкретизації**, замінивши одиницю мови оригіналу *break down* [*зламався*], яке має ширше значення, на слово із вузьким значенням *розклеїтися*. Таким чином, перекладачка уточнює, конкретизує емоційний стан персонажа, навмисно відмовляючись від використання дієслова *зламався* з його категоричною конотацією, тим самим підкреслює силу персонажа, підлітка, молодої людини, яка бореться зі смертельною хворобою, не зважаючи навіть на ті обставини, що весь світ проти неї, зірки теж проти неї, й немає жодної надії на одужання. Цей підліток не «зламався», він лише «розклеївся» (*всього на мить*), як ми можемо побачити з контексту речення.

Зупинимось ще на одному уривку вже з роману *Paper Towns*, де лексема *break* має своє звичне значення, проте тут вже застосовані інші тактики перекладу:

“Whoa there,” Margo said. “ Don’t break the Chrysler. ”	-Вважай, – застерегла Марго, – не впорай «красіслера».
--	---

Тут вжито *break* у своїй звичній імплікації – застосування стосовно речі, механізму, але Віра Назаренко передала колорит української розмовної мови, переклавши *don’t break* як *не впорай*. Така фраза часто сприймається як діалект та передає невимушеність та неформальність спілкування між підлітками. Перекладачка цілком одомашнила фразу (**стратегія доместикації**) та застосувала **тактику еквіваленції**, у результаті якої вдалося знайти культурний відповідник, який за своїм емотивним значенням навіть сильніший, ніж в оригіналі твору. *The Chrysler* – «*крайслер*» – **транслітерація**.

Романи насичені *оказіональними епітетами*, утвореними *атрибутивними кластерами*:

“... he pushed me back down with his <i>non-beer-sworded hand</i> ,...”	«... він пхнув мене <i>рукою-без-пивного-меча</i> ,...»
---	---

Вищенаведений приклад демонструє, що при перекладі *оказіональний епітет* опущено (**тактика опущення**) та передано описово, образність компенсована (**компенсація**) на рівні іншої лексичної одиниці (*push* – *пхнути*, замість літературного *штовхнути*).

Зважаючи на синтаксичні особливості цільової мови, атрибутивні кластери часто викликають труднощі перекладу:

“... but I was not allowed to check it because we have a <i>strict no-phones-during-dinner</i> rule”.	«Мені не дозволили кинути відповідати, тому що у нас в родині суворе правило – <i>ніяких дзвінків</i> під час вечері».
---	--

I was a fairly shy person – <i>not the hand-raising type</i> .	Я дуже замкнута, <i>не з тих, хто першим тягне руку</i> .
--	---

Через неможливість підібрати відповідний еквівалент у цільовій мові перекладачка вдається до описових конструкцій, які передають значення слова: зміст передано за допомогою узуальної (звичайної) лексики (**тактика модуляції**).

<i>We'll vegetarianize</i> some, she said.	<i>Немає проблем, зробимо кілька млинців вегетаріанськими</i> , – сказала вона.
--	---

У наведеному уривку значення лексеми *vegetarianize* передано тактикою **експлікації**, оскільки поняття в мові оригіналу звичне, але не усталене у розмовній мові та навіть в словниках. Також помітний вплив **тактики ампліфікації**, адже український варіант перекладу значно розширений (*vegetarianize* – *зробити млинці вегетаріанськими*) у порівнянні з оригіналом, проте головна ідея залишається незмінною.

Розглянемо наступний уривок:

“It was Ben who sat with me in Cassie Hiney’s <i>Winnie-the-Pooh-themed</i> bathroom, while I projectile-vomitted pink liquid all over a painting of <i>Eeyore</i> .”	«Бен сидів зі мною в туалеті удома в Кассі Гімні, де все було розмальовано <i>сценками з життя Вінні-Пуха</i> і його друзів, поки я прицільно вивергав цю рожеву рідину на <i>Ia</i> .»
---	---

На рівні перекладу власної назви *Eeyore* використано **адаптацію** (фонетичний рівень): *Eeyore* /i:ɔ:r/ передано як *Ia* /ia/. Опис ванної кімнати *Winnie-the-Pooh-themed* перекладено

за допомогою **тактики конкретизації**: *сценки з життя Вінні-Пуха*, а також **тактика калькування** щодо *всесвітньо відомого мультфільму: Winnie-the-Pooh* – *Вінні-Пух*. І в оригіналі твору, і в перекладі збережений вульгарний тон висловлювання: *I projectile-vomitted* – *Я прицільно вивергав*.

Розглянемо ще одну характерну ознаку романів Джона Гріна – **блендинг** (злиття першої частини слова із другим елементом; частини можуть бути повні або скорочені) [13, с. 49] як спосіб словотворення та (скорочення) абрєвіатури. Оскільки у романі *The Fault in Our Stars* головні герої страждають від невиліковної хвороби, то у романі трапляються скорочення медичних термінів, а також загальновідомих шоу, тощо. Наприклад:

“Please record the next several episodes of the <i>ANTM</i> marathon for me”.	«Будь ласка, запиши для мене кілька серій <i>«Топ-моделі»</i> ».
---	--

У даному випадку перекладачка використовує тактику **експлікації**, тобто переклад дає уточнення, які є неявними в початковому тексті: *ANTM* *marathon* (акронім) – отримує розшифрування *America’s Next Top Model* та перетворюється на *«Топ-моделі»*. У результаті, фразу вдалось одомашнити (**стратегія доместикації**).

Наступний приклад демонструє, що інколи скорочення слів вдається зберегти в цільовій мові, збереження змісту і форми, а також фонетичних характеристик:

“ <i>Bro</i> ”, said Ben, standing across from me.	« <i>Бро</i> », – буркнув до мене Бен, що стояв навпроти.
--	---

Віра Назаренко вдається до **стратегії форенізації**, використавши *бро*, що є калькою з англійської мови та вже давно стало звичною одиницею при спілкуванні, особливо молоді. Отже, перекладачці вдалось зберегти оригінальну одиницю, повністю передавши зміст та форму – **тактика калькування**.

Розглянемо словотвір на основі **блендингу** (зближення або поєднання частин слів):

“ <i>Stormtroopers</i> ”	« <i>Штурмовики</i> »
--------------------------	-----------------------

Лексема *stormtrooper* є запозичення з німецької мови, що означає: «солдат приватної армії Німеччини під час Другої Світової Війни» [16]. В українській мові вже укорінилось поняття *штурмовик*, проте це теж калька з німецької мови, також можемо побачити часткове збере-

ження форми першої частини на фонетичному рівні *storm* – *шторм* (**транслітерація**).

Важливою рисою ідіостилю Дж.Гріна є **оказіоналізми** – індивідуальні новоутворення автора, які не підлягають включенню в словники, що є головною їхньою відмінністю від неологізмів [4, с. 79]. Автор вдається до створення власних слів, щоб повністю заглибити читача у період юнацтва, де різні витівки та видумування власних назв чи слів є невід’ємним фактором. Зупинимось на okazіоналізмах із роману *The Fault in Our Stars*:

But enough about me. What is new in the <i>Hazel-verse</i> ?	Але досить про мене. Що нового в <i>Хейзелграді</i> ?
--	---

Дж. Грін утворив okazіоналізм додавши до власної назви закінчення *verse*, опираючись на контекст, можемо стверджувати, що *verse* – це частинка від *universe*, адже Огастус симпатизував Хейзел. Він ототожнював її зовнішність та внутрішній світ із безкінечністю, в нашому випадку: *universe* – *космос*, як символ чогось безкінечного. Перекладачка замінила цю частинку слова архаїзмом *град*, яке позначає якусь велику окрему територію, відділену від інших. Перша частина okazіоналізму перекладена за допомогою **транслітерації** власної назви, а друга частина передана **тактикою еквівалентності**.

У наступному прикладі розглянемо варіант авторського оновлення або «модернізації» слова *rhapaw*, що описує коня, який вже не придатний до фізичної праці [24]; у романі Дж. Грін не дає опису чи пояснення лексичній одиниці, а одразу ж використовує як звичайне слово:

“Let’s have lunch with <i>RHAPAW</i> ”, he answered.	– Ходімо обідати в наш <i>«Зікум»</i> , – відказав він.
---	--

Хоча Дж. Грін при введенні okazіоналізмів рідко надає їхні пояснення, проте прописує такі нововведення або великим буквами, або курсивом, щоб якось виділити з ряду лексичних одиниць. Далі з контексту не важко здогадатися, що автор для назви старого автомобіля використав *Rhapaw*, отже таке застосування є оригінальним, але базується на причинно-наслідкових зв’язках – машина батьків Квентіна була надто стара, часто не заводився двигун і щоб не просто використати будь-яку марку машини, автор переніс значення опису коня на машину, яка вже «розвалювалась».

Надзвичайно цікавим та продуманим є варіант перекладу *Rhapaw* – *Зікум*. Віра Назаренко використала марку дитячих моделей машин. Перекладачка надала перевагу цьому варіанту,

оскільки «Зіку – єдина компанія, яка виробляє моделі автомобілів, що спеціалізуються на сільськогосподарській та спеціалізованій техніці» [14]. Отже, *Зікум* відповідає оригінальному варіанту таким чином, що *Зікум* як і *Rhapaw* – слова, які можемо знайти в словниках, але у романі та його перекладі позначають неіснуючі марки автомобіля. Перекладачка застосувала **зміну перспективи**, а саме – **зміну семантичного фокусу** та підбрала відповідник не до слова *Rhapaw*, а до його референта (старий сільськогосподарський автомобіль).

Джон Грін часто додає префікси чи суфікси до власних назв, щоб передати ту чи іншу емоцію, думку неформальним способом:

“This image seemed too sad to be true – it all struck me as so lonely and so very <i>unMargo</i> ”.	«Сумний вийшов той образ, не могло воно так бути: тут було дуже самотньо і геть не схоже на <i>Margo</i> ».
---	--

Із прикладу бачимо, що слово утворене префіксальним способом, автор додав префікс *un-*, тим самим уникнувши використання заперечення (*negation*) в оригіналі твору. В українському варіанті твору представлено антонімічну структуру, оскільки в українській мові немає префіксів, які б додавались саме до власних назв, тому в перекладі *unMargo* – **не схоже на *Margo*** застосовано **тактику модуляції**: префікс *un-* передано як **не схоже на**, а також **тактика ампліфікації**, керуючись **стратегією доместикації**, відбулася зміна щільності для кращого сприйняття твору ціловою аудиторією.

Авторські okazіональні епітети іноді взагалі опущені при перекладі:

“I heard some <i>muffled noises</i> – specifically <i>moanish noises</i> ...”	«Я почув гамір, – точніше сказати, стогони...»
---	--

Як і *muffled*, так і *moanish* опущені при перекладі, опираючись на контекст роману виведено два еквівалентні іменники – *гамір* (також опущено граматичну категорію множини іменника: *noises* – *гамір*), друга еквівалентна одиниця – *стогони* (**тактика модуляції**). Взагалі прикметник *moanish* утворений шляхом додавання до *moan* суфікса *-ish*, така форма цього слова не зустрічається в словниках, тому можемо стверджувати, що *moanish* – okazіоналізм, який було опущено при перекладі на українську мову (**тактика опущення**).

Інтертекстуальність також є характерною рисою ідіостилю Дж. Гріна. У наступному

прикладі розглянемо, як автор застосовує прецедентні тексти у своїх романах:

“Minivan, you <i>albatross</i> around my neck! You mark of Cain!”	«Мінівене, ти – <i>мов камінь у мене на шиї! Каїнова печать!</i> »
---	--

У романі *Paper Towns* головний герой, з одного боку, щасливий, що батьки купили йому авто, а з іншого боку вони вибрали Мінівен, який зовсім не швидкий. Для чіткого зображення розчарування Квентіна автор використовує *алюзію*, порівнюючи Мінівен із *альбатросом* (в укр. варіанті – з *каменем*), а також *антономазію*, стилістичний засіб увиразнення, який підсилює описану ситуацію, порівнюючи із *Каїном* (в укр. варіанті *Каїнова печать*). У процесі перекладу Віра Назаренко скористалась **культурною заміною**, замінивши *альбатрос* на *камінь*, адже останній варіант порівняння є зрозумілим для української культури. Порівняння *You mark of Cain – Каїнова печать* передане шляхом **зміни перспективи**, а саме семантичного фокусу. Перекладачка вибрала варіант «*Каїнова печать*», біблійний фразеологізм, який повністю відповідає контексту даної ситуації (щось погане, що завжди залишиться з тобою, в даному випадку посил на *Мінівен*).

Висновки. У статті зроблено спробу з’ясувати особливості індивідуального стилю Джона Гріна на матеріалі двох романів *Paper towns* (2008) і *The Fault in Our Stars* (2012) та визна-

чити перекладацькі тактики та стратегії збереження та відтворення рис творчої манери автора, реалізовані при перекладі романів українською мовою Вірою Назаренко. Важливими ознаками ідіостилю письменника є створення великої кількості okazionalizmів, зокрема, атрибутивних кластерів, використання стилістичних прийомів та засобів, блендингу та полісемантичних лексичних одиниць. Тактики, обрані перекладачкою, перш за все, були зорієнтовані на збереження підліткового соціолекту в тексті досліджуваних романів та відтворення їхнього емотивного, експресивного і стилістичного колориту. Дослідження показало, що у процесі перекладу okazionalizmів Віра Назаренко часто вдавалась до тактики модуляції (оскільки синтаксична структура цільової мови не дозволяє перекласти такі мовні одиниці дослівно), а також до тактики ампліфікації (адже за допомогою більшої кількості слів легше пояснити те чи інше явище, яке є не характерним для української мови), часто до еквіваленції, а також конкретизації. На стилістичному рівні перекладачка керувалася здебільшого тактиками адаптації, зміною перспективи, модуляції та опущення. *Перспективним*, на наш погляд, є дослідження стратегій і тактик збереження інших ознак ідіостилю Дж. Гріна, зокрема, використання підліткового сленгу, вульгаризмів, а також девіацій на граматичному рівні, які відображають особливості підліткового соціолекту в текстах романів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андриєнко Т.П. (2016). *Стратегії і тактики перекладу: когнітивно-дискурсивний аспект (на матеріалі художнього перекладу з англійської мови на українську та російську)* : монографія. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 336 с.
2. Грін Д. (2017). *Винні зірки* [переклад Назаренко В.]. К.: Видавнича група КМ-БУКС. 288 с.
3. Грін Д. (2017). *Паперові міста* [переклад Назаренко В.]. К.: КМ-БУКС. 320 с.
4. Дзюбіна О. (2014). Диференціальні ознаки неологізмів і okazionalizmів (на матеріалі художньої літератури та Інтернет-реклами англійської мови). *Вісник Львівського університету. Сер. Іноземні мови*. Вип. 22. С. 78–84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnu_in_mov_2014_22_13
5. Дойчик О.Я. (2012). *Ідіостиль Джуліана Барнса у лінгвоконцептуальному вимірі*: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец 10.02.04 / Харків. 20 с.
6. Іваницька М. (2015). *Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах*: монографія. Чернівці: Книги–XXI. 604 с. URL: <https://img.yakaboo.ua/media/mediagallery/pdf/i/vivanytska.pdf>
7. Науменко А. М. (2009). Складові індивідуального стилю перекладача. *Новітня філологія*. М., № 13 (33). С. 141-153. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nevfil/2010_13/13-16.pdf
8. Папіш В.А. (2021). Проблема інтерпретації термінів ідіостиль та ідіолект у сучасному мовознавстві: психолінгвістичний аспект. *Studia Slavica. Academiae Scientiarum Hungaricae*. № 66 (2). 403–412. DOI: <https://doi.org/10.1556/060.2022.00040>
9. Ситченко А.Л. (2002). Визначення індивідуального стилю письменника на основі структурування поняття. *Дивослово*, №5. С. 48–50.
10. Сологуб Н.М. (2001). Поняття «індивідуальний стиль письменника» в контексті сучасної лінгвістики. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Вип. 117–118: «Слов’янська філологія»: зб. Наук. Праць. Чернівці: «Рута». С. 34–38

11. Ставицька Л. (2005). *Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови*. К.: Критика 2005. 464 с.
12. Ставицька Л. (2009). Про термін ідіолект. *Українська мова*, № 4, 3-17. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/6063/01-Stavitska.pdf?sequence=1>
13. Ткачик, О. В. (2014). Контамінація як різновид словотвірної номінації. Взаємодія одиниць мови та мовлення: комунікативно-когнітивний, соціокультурний, перекладознавчий і методичний аспекти : матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції 28 березня 2014 року, м. Київ / НТУУ «КПІ». Київ : НТУУ «КПІ». С. 49–52.
14. Baby Park [Електронний ресурс]. – <https://babypark.ua/uk/brand/siku-nimechchina>
15. Bokting, I. (1994). *Character and Personality in the Novels of William Faulkner: A Study in Psychostylistics*. Amsterdam : University of Amsterdam Press. 311 p.
16. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>
17. Green, J. (2008). *Paper Towns* (Second ed.). New York City, New York: Penguin Group.
18. Green, J. (2012). *The Fault in Our Stars*. New York: Dutton Books.
19. Levy, J. (2000). *Translation as a Decision Process*. In: *The Translation Studies Reader* [ed. by L. Venuti]. L., N.Y. : Routledge. P. 148–159.
20. Munday, J. (2019). *Translation: An advanced resource book for students*. Routledge Applied Linguistics. 2nd Edition. 394 p.
21. Pym, A. *Exploring Translation Theories*. London and New York: Routledge. 2009. 193 p.
22. Semino, E. (2007). Mind Style 25 years on. *Style*. № 41.2. P. 153–203.
23. Semino, E., Swindlehurst, K. (1996). Metaphor and Mind Style in Ken Kesey's "One Flew Over the Cuckoo's Nest". *Style*. № 30. 1. P. 143–166.
24. Urban Dictionary URL: <https://www.urbandictionary.com/>
25. Vennuti, L. (2008). *The Translator's Invisibility*. [2nd ed.]. London and New York: Routledge. 319 p.
26. Vinay, J.-P. Darbelnet, J. (1972). *Stylistique comparée du français et de l'anglais: méthode de traduction*. Paris: Didier. 727 p.

УДК 81-13

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.27.2.29>

СТРАТЕГІЇ ТА МЕТОДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

STRATEGIES AND METHODS OF TRAINING FUTURE TRANSLATORS

Клюфінська І.М.,

orcid.org/0000-0003-2872-8557

доцент кафедри філології та перекладу

Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Статтю присвячено дослідженню проблеми вибору стратегій та методів навчання при підготовці фахівців з перекладу, визначенню об'єктів навчання, цілей, а також застосуванню методології, механізмів навчання, педагогічних потреб, переваг одного методу над іншим. Проведено аналіз перекладацької компетентності. Під час навчання перекладу існує певна тенденція розвивати стратегії, специфічні для перекладу рідною мовою. Переклад іноземною мовою традиційно використовувався у викладанні мови з єдиною метою вдосконалення знань з іноземної мови. Досліджено основні компетенції майбутнього перекладача, вибір цілей і методів навчання, які є специфічними для розвитку цих навичок та основних принципів навчання перекладу. Існує багато різних педагогічних підходів до того, яку форму має мати навчання в аудиторії. Перший полягає в розрізненні «компетентності перекладу» та «компетентності перекладача». Схематично підготовка перекладача стосується переважно лінгвістичних навичок, необхідних для перекладу вихідного тексту цільовою мовою (перекладацька компетенція), набуття яких буде систематично поєднувати інструкції теоретичного та практичного характеру. Навчання перекладача, з іншого боку, більшою мірою пов'язане з макроконтекстом і включає потребу студентів набути великої кількості міжособистісних навичок і ставлень (перекладацька компетентність), крім того, суто мовно-технічних навичок. Концепція навчання перекладу передбачає, що студенти готові вирішувати заздалегідь визначені проблеми за допомогою попередньо встановлених або «засвоєних» процедур. Такий підхід буде спрямований на відтворення робочих ситуацій в аудиторії та якнайбільше підходить для задоволення нагальних потреб галузі. Особливо важливими є теоретичні дослі-